

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 ครั้วเรือน ๆ ละ 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 90 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) จากบิดา มารดา และบุตรที่นับถือศาสนาพุทธ ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 ครั้วเรือน ๆ ละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษากระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 2 ผลการประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 3 ผลการเสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 1 ผลการศึกษากระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

กระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีไว้ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนแต่ละหมู่บ้านก่อนการเข้าพรรษา ซึ่งบทบาทในยุคปัจจุบันบ้านและวัดมีกิจกรรมที่สวนทางกันหรือห่างไกลกัน ทางวัดทองนพคุณจึงใช้กิจกรรมส่งธรรมะสู่ชุมชน คือ การเผยแพร่ธรรมะใช้พุทธวิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ จนทำให้พระพุทธศาสนาแพร่หลายถึงประชาชนอย่างทั่วถึง ยึดหลักปฏิบัติตามแนวทางการประกาศพระศาสนาของพระพุทธองค์ ที่ได้ส่งสาวกของพระองค์ไปประกาศศาสนาในสมัยพุทธกาล ซึ่งการที่วัดทองนพคุณได้จัดกิจกรรมออกไปเทศน์ให้แก่อุบาสก อุบาสิกาหรือประชาชนในชุมชนนั้นอย่างต่อเนื่อง โดยจัดสถานที่ศาลาหมู่บ้าน การทำเช่นนี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างวัดและบ้านมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น ทำให้พระภิกษุทั้งวัดและประชาชนในชุมชนนั้นได้มาพบปะกันอย่างสมานมิตร และอย่างเป็นกันเอง ไม่มีพิธีกรรมทางศาสนาอยากจนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างวัดและชุมชนห่างไกลกัน เป็นบรรยากาศที่ผู้ฟังอยู่ในอารมณ์สบายใจ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ระหว่างการนั่งฟังเทศน์ที่วัดกับการนั่งฟังเทศน์ที่ศาลาหมู่บ้านต่างกัน โดยการนั่งฟังเทศน์ที่ศาลาหมู่บ้าน

ประชาชนจะได้มาพบกันในเวลาเย็นหลังจากเลิกงาน ทำให้บรรยากาศในการรับรู้ข่าวสารของผู้รับฟังมีความพร้อมสูงกว่าการไปฟังเทศน์ที่วัด

ผลการประเมินความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามรูปแบบสงฆกรรมะสู่ชุมชน แต่ละหมู่บ้านก่อนการเข้าพรรษา ผู้วิจัยทำการประเมินความรู้ประชาชนก่อนและหลังการใช้กระบวนการสงฆกรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้คะแนนดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการประเมินความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน ก่อนและหลังการใช้กระบวนการสงฆกรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

การประเมินความรู้เรื่อง หลักทศ 6 แก่ชุมชน	จำนวน ข้อ	จำนวนคน	ก่อนใช้กระบวนการ		หลังใช้กระบวนการ	
			\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ผลการประเมิน	18	90	9.48	2.54	14.16	2.08

จากตารางที่ 4.1 พบว่า คะแนนการประเมินความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยภาพรวมก่อนการใช้กระบวนการสงฆกรรมะ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.54 หลังการใช้กระบวนการสงฆกรรมะ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.08 แสดงให้เห็นว่าหลังการใช้กระบวนการสงฆกรรมะ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องหลักทศ 6 สูงกว่าก่อนการใช้กระบวนการสงฆกรรมะสู่ชุมชน

ขั้นที่ 2 การบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 โดยผ่านกระบวนการสะท้อนคิดและการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม ตามแบบการให้คำปรึกษาเชิงพุทธ จากการทำวิจัยได้คัดเลือกประชาชนเข้ามาสนทนากลุ่มและมีการบ่มเพาะพฤติกรรมอย่างชัดเจนในแต่ละทิศ ทิศละ 5 ข้อ 5 ประเด็น เน้นย้ำบทบาทที่บุคคลแต่ละบุคคลในแต่ละทิศพึงปฏิบัติต่อกันเป็นการเปิดใจ เป็นการสะท้อนคิดและเป็นการปรับพฤติกรรมของกันและกันในระดับนี้ได้อย่างดี ทำให้แต่ละบุคคลในแต่ละทิศที่มีปัญหา ค้างคาใจ ไม่เข้าใจกัน ไม่ลงรอยกันในแต่ละเรื่องและในแต่ละประเด็นของปัญหา ได้มีโอกาสพูดคุยกัน ในของช่วงของบทสนทนา ในช่วงการเปิดโอกาสให้สนทนาแก่กันและกัน โดยสะท้อนปัญหาของสมาชิกในแต่ละคู่ของแต่ละทิศไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหาแบบกลุ่มและยอมรับฟังกันและกัน

การบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 โดยผ่านกระบวนการสะท้อนคิดและการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม ตามแบบการให้คำปรึกษาเชิงพุทธ ซึ่งมีการติดตามการปฏิบัติตามหลักทศ 6 ทุกวัน ธรรมสวดะ ตลอดพรรษา และสัมภาษณ์พฤติกรรมตามบทบาทหลักทศ 6 ผู้วิจัยสรุปแต่ละประเด็นตามหลักทศ 6 ได้ดังนี้

1. ทิศที่ 1 ปุรัตถิมทิศ ทิศเบื้องหน้าของบิตามารดา

1.1 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทิศที่ 1 ปุรัตถิมทิศ ทิศเบื้องหน้าของบิตามารดา ในบทบาทของบิตามารดาพึงปฏิบัติต่อบุตรธิดา สามารถเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรม 5 ประการ ได้ดังนี้

1.1.1 ห้ามปรามจากความชั่ว

1.1.2 มอบทรัพย์สมบัติให้ในโอกาสอันสมควร

1.1.3 ให้ตั้งอยู่ในความดี

1.1.4 ให้ศึกษาศิลปวิทยา

1.1.5 หาคู่ครองที่สมควรให้

จากผลดังกล่าว ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ขณะที่ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องหลักทิศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี บิตามารดาได้พบบุตรธิดามาร่วมกิจกรรมด้วย เนื่องจากเวลาที่มีการเทศน์อยู่ในช่วงเวลา 18.00 น.-19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยทั่วไปแล้วประชาชนในชุมชนขณะที่นั่งฟังเทศน์ บิตามารดาและบุตรธิดาก็จะนั่งเป็นครอบครัว เวลาที่ฟังธรรมะในแต่ละข้อบิตามารดาก็จะสอนบุตรธิดาของตนเองเช่นกัน เมื่อผู้วิจัยเทศน์จบบิตามารดาก็ชวนบุตรธิดาของตนเองช่วยกันเก็บของ หลังจากจบขั้นตอนการให้ความรู้เรื่องหลักทิศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะ สู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แต่ละหมู่บ้านก่อนการเข้าพรรษาแล้ว ได้มีการเลือกบิตามารดาแบบเจาะจง จำนวน 20 คน เพื่อเข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทุกวันธรรมสวณะ ตลอดพรรษา จำนวน 12 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้แต่ละครอบครัวได้เล่าถึงความสัมพันธ์และปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว รวมถึงอธิบายวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละครอบครัว ในระหว่างที่บิตามารดาเล่าถึงสัมพันธ์ภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวให้กลุ่มฟังนั้น ครอบครัวอื่น ๆ ก็ได้มีโอกาสบอกวิธีการแก้ปัญหา ชื่นชมและวิพากษ์วิจารณ์แก่กันและกัน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทิศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ปัญหาของเกือบทุกครอบครัวที่เข้าร่วมกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชน จึงค่อนข้างคลี่คลายไปในทางที่ดี ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของครอบครัวหนึ่งเกี่ยวกับการแก้ปัญหาของบุตรธิดา เช่น ในระยะหลังที่เข้าร่วมกระบวนการของครอบครัวหนึ่ง มีการสั่งสอนให้บุตรชายของตนเองกลับบ้านไม่เกินเวลา 19.00 น. ส่วนใหญ่ครอบครัวที่เข้าร่วมกระบวนการมีการเลี้ยงบุตรธิดาแบบให้ความรักและการชี้แนะตลอดเวลา ประโยคที่ผู้วิจัย ได้ยินบ่อยมากคือ “พอกับแม่รักลูกมากนะ” “พอกับแม่อยากให้ลูกเป็นคนดี” ซึ่งสังคมของชุมชนวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นสังคมที่บิตามารดาและบุตรธิดา รวมถึงประชาชนทั่วไปต้องมีการพึ่งพากันและกัน เนื่องจากสังคมของชุมชนวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นสังคมที่เลี้ยงดูบุตรธิดาในขั้นพื้นฐานตามทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ ประกอบกับเป็นสังคมเชิงระบบปิด ที่บิตามารดาและบุตรธิดาอยู่บ้านเดียวกัน โดยเฉพาะระยะเวลารับประทานอาหารด้วยกัน บิตามารดามักจะชวนสนทนาเรื่องราวต่างๆ ซึ่งโน้มน้าวบุตรธิดาของตนเองให้เป็นคนดี อยู่ในกรอบของศีลธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม มีกิจกรรมร่วมกันโดยเฉพาะกิจกรรมที่วัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จัดขึ้นเป็นประจำ บิตามารดาส่วนใหญ่มักจะพบบุตรธิดาของตนเองมาร่วมกิจกรรมของวัดด้วยเกือบทุกครั้ง ซึ่งบุตรธิดาที่มาจากครอบครัวเช่นนี้ไม่ได้ขาดตกบกพร่อง ในส่วนของพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกัน

ตามหลักทฤษฎีที่ 1 ปุรัตถิมทฤษฎี ทิศเบื้องหน้าของบิดามารดา ในบทบาทของบิดามารดาพึงปฏิบัติต่อบุตรธิดา ลำดับสุดท้ายคือ หาคู่ครองที่สมควรให้ ที่ผลวิจัยออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า แต่ละครอบครัวในปัจจุบันให้การเลี้ยงดูแบบให้ความรักและ ให้การชี้แนะ เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทฤษฎี 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว บิดามารดาทั้ง 20 คนให้โอกาสบุตรธิดาได้พบปะบุคคลที่ตนเองรักอย่างอิสระ ไม่มีการบังคับ ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยสังเกตว่า บิดามารดาที่ให้บุตรธิดาเลือกคู่ครองเองมักพูดอยู่เสมอว่า “พ่อแม่จะรักคนที่ลูกรัก ลูกรักใคร่พ่อแม่ก็รักด้วย”

1.2 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทฤษฎีที่ 1 ปุรัตถิมทฤษฎี ทิศเบื้องหน้าของบิดามารดา ในบทบาทของบุตรธิดาพึงปฏิบัติต่อบิดามารดา สามารถเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรม 5 ประการ ได้ดังนี้

- 1.2.1 ท่านเลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบ
- 1.2.2 เมื่อท่านล่วงลับไปแล้วทำบุญอุทิศให้ท่าน
- 1.2.3 ช่วยทำกิจของท่าน
- 1.2.4 ประพฤติตนให้เหมาะสมกับความเป็นทายาท
- 1.2.5 ดำรงวงศ์สกุล

จากผลดังกล่าวผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ขณะที่ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องหลักทฤษฎี 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี บุตรธิดาได้มาร่วมกิจกรรมกับบิดามารดา เนื่องจากเวลาที่มีการเทศน์อยู่ในช่วงเวลา 18.00 น. - 19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งส่วนใหญ่บุตรธิดาจะคอยดูแลบิดามารดาในช่วงระหว่างจัดกิจกรรม ทั้งในเรื่องของการหาที่นั่ง น้ำดื่มและอาหารให้บิดามารดา เมื่อผู้วิจัยเทศน์จบบุตรธิดาก็ช่วยบิดามารดาของตนเองเก็บของ หลังจากจบขั้นตอนการให้ความรู้เรื่องหลักทฤษฎี 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แต่ละหมู่บ้านก่อนการเข้าพรรษาแล้ว ได้มีการเลือกบุตรธิดาแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เพื่อเข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทุกวันธรรมสวดนะ ตลอดพรรษา จำนวน 12 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้แต่ละครอบครัวได้เล่าถึงความสัมพันธ์และปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว รวมถึงอธิบายวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละครอบครัว ในระหว่างที่บุตรธิดาเล่าถึงสัมพันธ์ภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวให้กลุ่มฟังนั้น ครอบครัวอื่น ๆ ก็ได้มีโอกาสบอกวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งชมและวิพากษ์วิจารณ์แก่กันและกัน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทฤษฎี 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ปัญหาของเกือบทุกครอบครัวที่เข้าร่วมกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนจึงค่อนข้างคลี่คลายไปในทางที่ดี ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของครอบครัวหนึ่งเกี่ยวกับการแก้ปัญหา เช่น ในระยะหลังที่เข้าร่วมกระบวนการของครอบครัวหนึ่ง มีการทำกิจกรรมทำร่วมกันกับบิดามารดา อาทิ การทำบุญร่วมกัน การพาบิดามารดาไปรับประทานอาหารนอกบ้าน ส่วนใหญ่บุตรธิดาที่เข้าร่วมกระบวนการมีการดูแลบิดามารดาด้วยการบำรุงทางกาย โดยการมอบให้ด้วยปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคต่าง ๆ รวมทั้งปัจจัยอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม ในส่วนของพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทฤษฎีที่ 1 ปุรัตถิมทฤษฎี ทิศเบื้องหน้าของบิดามารดา ในบทบาทของบุตรธิดาพึงปฏิบัติต่อบิดามารดา ลำดับสุดท้ายคือ ดำรงวงศ์สกุล ที่ผลวิจัยออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า มีบุตรธิดา บางส่วนใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทฤษฎี 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว บุตรธิดาเริ่มใช้จ่ายที่ประหยัดและสมเหตุสมผลมากขึ้น ผู้วิจัย

ขอยกตัวอย่างคำพูดของบุตรธิดาท่านหนึ่งที่พูดถึงเรื่องดำรงวงศ์สกุลว่า “พ่อแม่ลำบากมากกว่าจะหาเงินมาได้ เราจะใช้เงินอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย”

2. ทิศที่ 2 ทักขิมทิศ ทิศเบื้องขวาของครูอาจารย์

2.1 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทิศที่ 2 ทักขิมทิศ ทิศเบื้องขวาของครูอาจารย์ ในบทบาทของครูอาจารย์พึงปฏิบัติต่อศิษย์ สามารถเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรม 5 ประการ ได้ดังนี้

2.2.1 สอนให้ศิษย์ปฏิบัติได้จริง นำวิชาไปเลี้ยงชีพ

2.2.2 สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง

2.2.3 ฝึกฝนแนะนำให้เป็นคนดี

2.2.4 ยกย่องให้ปรากฏในหมู่เพื่อน

2.2.5 สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง

จากผลดังกล่าว ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ขณะที่ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องหลักทิศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้มีอาจารย์และศิษย์เข้าร่วมกิจกรรมด้วย เนื่องจากเวลาที่มีการเทศน์ อยู่ในช่วงเวลา 18.00 น. - 19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ก่อนเริ่มกิจกรรมอาจารย์ได้มีการพูดคุยและสอบถามสาระทุกข์สุขดิบกับศิษย์ มีการเล่าถึงความดีและความขยันในขณะเรียนของศิษย์ให้แก่บุคคลอื่น ที่เข้าร่วมกิจกรรมฟังด้วย เมื่อผู้วิจัยเทศน์จบอาจารย์ได้ถามศิษย์ว่าเข้าใจที่พระท่านเทศน์รึป่าว แล้วอย่าลืมนำไปปฏิบัติด้วย และได้มีการรับประทานอาหารร่วมกันระหว่างอาจารย์กับศิษย์ หลังจากจบขั้นตอนการให้ความรู้เรื่องหลักทิศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แต่ละหมู่บ้านก่อนการเข้าพรรษาแล้วได้มีการเลือกอาจารย์แบบเจาะจงจำนวน 6 คน เพื่อเข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทุกวันธรรมสวนะ ตลอดพรรษาจำนวน 12 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้อาจารย์แต่ละคนได้เล่าถึงความสัมพันธ์และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างอาจารย์กับศิษย์ รวมถึงอธิบายวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละคน ในระหว่างที่อาจารย์เล่าถึงสัมพันธ์ภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นให้กลุ่มฟังนั้น อาจารย์ท่านอื่น ๆ ก็ได้ มีโอกาสบอกวิธีการแก้ปัญหา ชื่นชมและวิพากษ์วิจารณ์แก่กันและกัน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทิศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ปัญหาของเกือบทุกคนที่เข้าร่วมกระบวนการ ส่งธรรมะสู่ชุมชน จึงค่อนข้างคลี่คลายไปในทางที่ดี ส่วนใหญ่อาจารย์ที่เข้าร่วมกระบวนการ มีการอบรมศิษย์ด้วยความเอ็นดูเปรียบเสมือนบุตรตนเอง คอยดูแลเอาใจใส่ศิษย์ ประโยคที่ผู้วิจัยได้ยินบ่อยมากคือ “อาจารย์จะต้องส่งลูกศิษย์ให้ถึงฝั่ง” ซึ่งอาจารย์แต่ละท่านได้มีการหาเทคนิคต่าง ๆ มาสอนศิษย์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี คอยตักเตือนศิษย์ให้อยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ในบทบาทของครูอาจารย์พึงปฏิบัติต่อศิษย์ ลำดับสุดท้ายคือ สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ที่ผลวิจัยออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ศิษย์บางคนไม่ตั้งใจเรียน เวลาอาจารย์ไม่สนใจและไม่มีสมาธิในการเรียน จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทิศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว อาจารย์ทั้ง 6 คน ได้คิดหาวิธีการแก้ปัญหาและจัดการพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของอาจารย์ท่านหนึ่งที่พูดถึงเรื่องสอนให้เข้าใจแจ่มแจ้งว่า “ศิษย์แต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างต่างกัน จะให้ทุกคนเข้าใจทุกเรื่องก็เป็นสิ่งที่ยาก”

2.2 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 2 ทักขิมทศ ทิศเบื้องขวา ของครูอาจารย์ ในบทบาทของศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูอาจารย์ สามารถเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรม 5 ประการ ได้ดังนี้

2.2.1 ลูกต้อนรับแสดงความเคารพ

2.2.2 เข้าไปหา

2.2.3 ใฝ่ใจเรียน

2.2.4 ประณินิบัติและเรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ

จากผลดังกล่าวผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ขณะที่ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้มีศิษย์และอาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมด้วย เนื่องจากเวลาที่มีการเทศน์อยู่ในช่วงเวลา 18.00 น. - 19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม เมื่ออาจารย์มาถึงสถานที่จัดกิจกรรมได้ถูกไปต้อนรับและแสดงความเคารพต่ออาจารย์ เชิญไปนั่งในสถานที่ที่เหมาะสมและนำน้ำดื่มมาให้อาจารย์ ก่อนเริ่มกิจกรรม ศิษย์ได้มีการพูดคุยอาจารย์ เมื่อผู้วิจัยเทศน์จบ ศิษย์ได้มีการรับประทานอาหารร่วมกันระหว่างศิษย์กับอาจารย์ หลังจากจบขั้นตอนการให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แต่ละหมู่บ้านก่อนการเข้าพรรษาแล้ว ได้มีการเลือกศิษย์แบบเจาะจง จำนวน 11 คน เพื่อเข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทุกวันธรรมสวนะ ตลอดพรรษา จำนวน 12 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ศิษย์แต่ละคนได้เล่าถึงความสัมพันธ์และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างศิษย์กับอาจารย์ รวมถึงอธิบายวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละคน ในระหว่างที่ศิษย์เล่าถึงสัมพันธ์ภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นให้กลุ่มฟังนั้น ศิษย์คนอื่น ๆ ก็ได้มีโอกาสบอกวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งชมและวิพากษ์วิจารณ์แก่กันและกัน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ปัญหาของเกือบทุกคนที่เข้าร่วมกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนจึงค่อนข้างคลี่คลายไปในทางที่ดี ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของศิษย์คนหนึ่งเกี่ยวกับการแก้ปัญหา “ถ้าไม่เข้าใจถามอาจารย์ดีกว่า ถ้าคอยถามเพื่อน บางทีเพื่อนก็ตอบไม่ได้เหมือนกัน” ส่วนใหญ่ศิษย์ที่เข้าร่วมกระบวนการส่วนใหญ่มีความกตัญญูกตเวทิต่ออาจารย์ และแสดงออกด้วยการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท ในส่วนของพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 2 ทักขิมทศ ทิศเบื้องขวาของครูอาจารย์ ในบทบาทของศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูอาจารย์ ลำดับสุดท้ายคือ ประณินิบัติและเรียนศิลปวิทยา โดยเคารพ ที่ผลวิจัยออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ศิษย์ที่เป็นผู้ชายไม่กล้าแสดงออกในการประณินิบัติอาจารย์ และไม่มีความรู้อย่างต่อเนื่อง เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ศิษย์ทั้ง 11 คน ได้คิดหาวิธีการแก้ปัญหาและจัดการพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของศิษย์คนหนึ่งซึ่งพูดถึงเรื่องเรียนศิลปวิทยาโดยเคารพว่า “การเรียนรู้อะไรมันสิ้นสุดอยู่ที่เราจะไขว่คว้ามาได้แค่นั้นเท่านั้นเอง”

3. ทศที่ 3 ปัจฉิมทศ ทิศเบื้องหลังของสามภรรยา

3.1 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 3 ปัจฉิมทศ ทิศเบื้องหลังของสามภรรยา ในบทบาทของสามีพึงปฏิบัติต่อภรรยา สามารถเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรม 5 ประการ ได้ดังนี้

3.1.1 มอบความเป็นใหญ่ในงานบ้านให้

3.1.2 ไม่นอกใจและหาเครื่องประดับมาให้เป็นของขวัญตามโอกาส

3.1.3 ไม่คุดมึน

3.1.4 ยกย่องสมฐานะภรรยา

จากผลดังกล่าว ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ขณะที่ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี สามภรรยาได้มาร่วมกิจกรรมด้วย เนื่องจากเวลาที่มีการเทศน์อยู่ในช่วงเวลา 18.00 น. -19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยส่วนใหญ่แล้วเมื่อออกมาพบปะกับสังคมจะไม่ค่อยแสดงออกเรื่องความรักและการดูแลเอาใจใส่ภรรยา ผู้วิจัยเทศน์จบสามีจะเป็นคนที่คอยช่วยเก็บของ หลังจากจบขั้นตอนการให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แต่ละหมู่บ้านก่อนการเข้าพรรษาแล้ว ได้มีการเลือกสามีแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เพื่อเข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทุกวันธรรมสวนะตลอดพรรษา จำนวน 12 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้สามีของแต่ละครอบครัวได้เล่าถึงความสัมพันธ์และปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว รวมถึงอธิบายวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละครอบครัว ในระหว่างที่สามีเล่าถึงสัมพันธ์ภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวให้กลุ่มฟังนั้น สามีคนอื่น ๆ ก็ได้มีโอกาสบอกวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งชมและวิพากษ์วิจารณ์แก่กันและกัน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ปัญหาของเกือบทุกครอบครัวที่เข้าร่วมกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชน จึงค่อนข้างคลี่คลายไปในทางที่ดี ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างวิธีการแก้ปัญหาของสามีคนหนึ่ง เช่น ในระยะหลังที่เข้าร่วมกระบวนการของสามีคนหนึ่ง มีการวางแผนรายจ่ายของตนเอง เพื่อให้เหมาะสมกับรายรับที่ได้มา ประโยคที่ผู้วิจัยได้ยินบ่อยมากคือ “ต้องเก็บเงินไว้ใช้ตอนที่ทำงานไม่ไหว” ซึ่งสังคมของชุมชนวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นสังคมที่สามีมอบคุณเป็นใหญ่ในบ้านให้กับภรรยา และขยันทำมาหากินเพื่อนำทรัพย์สินที่ได้มาใช้จ่ายภายในครอบครัว ในส่วนของพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 3 ปัจฉิมทศ ทศเบื้องหลังของสามีภรรยา ในบทบาทของสามีพึงปฏิบัติต่อภรรยา ลำดับสุดท้ายคือ ยกย่องสมฐานะภรรยา ที่ผลวิจัยออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ส่วนมากสามีของแต่ละครอบครัวจะมุ่งเน้นไปในเรื่องการทำมาหากิน เพื่อหาเลี้ยงครอบครัวมากกว่าการยกย่องภรรยา เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว สามีทั้ง 10 คน ได้ยกย่องภรรยาด้วยการชื่นชมเรื่องความดีและความงามของภรรยา ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของสามีคนหนึ่งถึงเรื่องการยกย่องภรรยา ว่า “ไม่ชมเมียตัวเองแล้วจะไปชมใคร”

3.2 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 3 ปัจฉิมทศ ทศเบื้องหลังของสามีภรรยา ในบทบาทของภรรยาพึงปฏิบัติต่อสามี สามารถเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรม 5 ประการ ได้ดังนี้

3.2.1 รักษาสมบัติที่หามาได้

3.2.2 จัดงานบ้านให้เรียบร้อยและขยันไม่เกียจคร้านในงานทั้งปวง

3.2.3 ไม่นอกใจ

3.2.4 สงเคราะห์ญาติมิตรทั้งสองฝ่ายด้วยดี

จากผลดังกล่าว ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ขณะที่ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ภรรยาและสามีได้มาร่วมกิจกรรมด้วยกัน เนื่องจากเวลาที่มีการเทศน์อยู่ในช่วงเวลา 18.00 น. - 19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อมาถึงสถานที่จัดกิจกรรมภรรยาและสามีจะแยกกันนั่ง โดยจะไปนั่งกับเพื่อนของตนเอง เมื่อผู้วิจัยเทศน์จบ ภรรยาจะเป็นคนที่ค่อยไปหาอาหารมาให้กับสามี ของตนเองรับประทาน และจะช่วยกันเก็บของในพื้นที่จัดกิจกรรม หลังจากจบขั้นตอนการให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แต่ละหมู่บ้าน ก่อนการเข้าพรรษาแล้ว ได้มีการเลือกภรรยาแบบเจาะจงจำนวน 10 คน เพื่อเข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทุกวันธรรมสวนะ ตลอดพรรษาจำนวน 12 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ภรรยาของแต่ละครอบครัวได้เล่าถึงความสัมพันธ์และปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว รวมถึงอธิบายวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละครอบครัว ในระหว่างที่ภรรยาเล่าถึงสัมพันธ์ภาพ และปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวให้กลุ่มฟังนั้น ภรรยาคนอื่น ๆ ก็ได้มีโอกาสบอกวิธีการแก้ปัญหา ซึ่ซึมและวิพากษ์วิจารณ์แก่กันและกัน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ปัญหาของเกือบทุกครอบครัวที่เข้าร่วมกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนจึงค่อนข้างคลี่คลายไปในทางที่ดี ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างวิธีการแก้ปัญหาของภรรยาคนหนึ่ง เช่น ในระยะหลังที่เข้าร่วมกระบวนการของภรรยาคนหนึ่ง มีการใช้เงินให้เหมาะสม ประโยคที่ผู้วิจัยได้ยินบ่อยมากคือ “ลูกยังเล็กต้องเก็บเงินไว้มั่ง” ซึ่งสังคมของชุมชนวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นสังคมที่ภรรยาคอยดูแลในเรื่องของความเรียบร้อยภายในบ้าน ตื่นก่อนสามีเพื่อทำความสะอาดบ้าน ซักเสื้อผ้าและทำอาหารให้สามีและบุตรธิดารับประทานในต้องเช้า ในส่วนของพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 3 ปจฉิมทศ ทศเบื่องหลังของสามีภรรยา ในบทบาทของภรรยาพึงปฏิบัติต่อสามีลำดับสุดท้ายคือ สงเคราะห์ญาติมิตรทั้งสองฝ่ายด้วยดี ที่ผลวิจัยออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ส่วนมากภรรยาจะมีความละเอียดรอบคอบในการใช้เงิน จึงไม่ค่อยให้ญาติของทั้งสองฝ่ายยืมเงิน เนื่องจากกลัวไม่ได้คืน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ภรรยาทั้ง 10 คน ได้สงเคราะห์ญาติมิตรทั้งสองฝ่ายด้วยดี ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของภรรยาคนหนึ่งที่ว่า “พี่น้องผัวก็เหมือนพี่น้องเรา ก็ต้องช่วยกันสิ”

4. ทิศที่ 4 อุตตรทิศ ทิศเบื่องซ้ายของมิตรสหาย

4.1 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 4 อุตตรทิศ ทิศเบื่องซ้ายของมิตรสหาย ในบทบาทของมิตรสหายพึงปฏิบัติต่อมิตรสหาย สามารถเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรม 5 ประการ ได้ดังนี้

- 4.1.1 พุดจามีน้ำใจ
- 4.1.2 ซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน
- 4.1.3 ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
- 4.1.4 เผื่อแผ่แบ่งปัน
- 4.1.5 มีตนเสมอร่วมสุขร่วมทุกข์ด้วย

จากผลดังกล่าว ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ขณะที่ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ได้มีมิตรสหายเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกัน เนื่องจากเวลาที่มีการเทศน์อยู่ในช่วงเวลา 18.00 น.-19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ก่อนเริ่มกิจกรรมมิตรสหายได้มาพูดคุยเรื่องต่าง ๆ กัน ซึ่งสิ่งที่ผู้วิจัยได้เห็นคือรอยยิ้มและเสียงหัวเราะของมิตรสหาย โดยสื่อให้เห็นถึงความสุขที่ได้เจอกัน เมื่อผู้วิจัยเทศน์จบมิตรสหายได้มีซักชวนกันไปรับประทานอาหารด้วยกัน และช่วยกันเก็บของ หลังจากจบขั้นตอนการให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการ ส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แต่ละหมู่บ้าน ก่อนการเข้าพรรษาแล้ว ได้มีการเลือกมิตรสหายแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เพื่อเข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทุกวันธรรมสวดนะตลอดพรรษา จำนวน 12 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้มิตรสหายแต่ละคนได้เล่าถึงความสัมพันธ์และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกัน รวมถึงอธิบายวิธีการแก้ปัญหาของมิตรสหายแต่ละคน ในระหว่างที่มีมิตรสหายเล่าถึงสัมพันธ์ภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นให้กลุ่มฟังนั้น มิตรสหายท่านอื่น ๆ ก็ได้มีโอกาสบอกวิธีการแก้ปัญหา ชื่นชมและวิพากษ์วิจารณ์แก่กันและกัน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะ พฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ปัญหาของเกือบทุกคนที่เข้าร่วมกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนจึงค่อนข้างคลี่คลายไปในทางที่ดี ส่วนใหญ่มิตรสหายมักจะมีหวังดีและคอยช่วยเหลือกัน ในส่วนของมิตรสหายที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นเวลามีปัญหา มักปรึกษามิตรสหายของตนเอง เวลามีการพูดจาแบบถนอมน้ำใจกัน ประโยคที่ผู้วิจัยได้ยินบ่อยมากคือ “เพื่อนอะแน่นอน” ในส่วนของพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 4 อุตตรทศ ทศเบื่องซ้ายของมิตรสหาย ในบทบาทของมิตรสหายพึงปฏิบัติต่อมิตรสหาย ลำดับสุดท้ายคือ มีตนเสมอร่วมสุขร่วมทุกข์ด้วย ที่ผลวิจัยออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า บางครั้งมิตรสหายก็ไม่สามารถอยู่ด้วยกันทุกครั้งเมื่อมีปัญหา เนื่องจากบางครั้ง มีภารกิจส่วนตัว จึงไม่สามารถมาช่วยเหลือมิตรสหายของตนเองได้ เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว มิตรสหายทั้ง 30 คน ได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันโดยผ่านวิธีการโทรให้คำปรึกษา และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของมิตรสหายคนหนึ่งที่พูดถึงเรื่องมีตนเสมอร่วมสุขร่วมทุกข์ด้วยว่า “ถึงไม่ว่างแต่ก็ช่วยเหลือได้ตลอด”

4.2 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 4 อุตตรทศ ทศเบื่องซ้ายของมิตรสหาย ในบทบาทของมิตรสหายพึงปฏิบัติต่อกัน สามารถเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรม 5 ประการ ได้ดังนี้

- 4.2.1 ไม่ละทิ้งในยามทุกข์ยาก
- 4.2.2 เมื่อเพื่อนประมาทช่วยรักษาทรัพย์สมบัติของเพื่อน
- 4.2.3 ในคราวมีภัย เป็นที่พึ่งได้
- 4.2.4 เมื่อเพื่อนประมาทช่วยรักษาป้องกัน
- 4.2.5 นับถือตลอดถึงวงศ์ญาติของมิตร

จากผลดังกล่าว ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ขณะที่ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้มีมิตรสหายเข้าร่วมกิจกรรมด้วยกัน เนื่องจากเวลาที่มีการเทศน์อยู่ในช่วงเวลา 18.00 น.-19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ก่อนเริ่มกิจกรรมมิตรสหายได้มาพูดคุยเรื่องต่าง ๆ กัน ซึ่งสิ่งที่ผู้วิจัยได้เห็นคือรอยยิ้มและเสียงหัวเราะของมิตรสหาย โดยสื่อให้เห็นถึงความสุขที่ได้เจอกัน เมื่อผู้วิจัยเทศน์จบมิตรสหายได้มีซักชวนกันไปรับประทานอาหารด้วยกันและช่วยกันเก็บของ หลังจากจบขั้นตอนการให้ความรู้

เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แต่ละหมู่บ้าน ก่อนการเข้าพรรษาแล้ว ได้มีการเลือกมิตรสหายแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เพื่อเข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทุกวันธรรมสวณะ ตลอดพรรษา จำนวน 12 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้มิตรสหายแต่ละคนได้เล่าถึงความสัมพันธ์และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างมิตรสหายที่ปฏิบัติกับตนเอง รวมถึงอธิบายวิธีการแก้ปัญหาของมิตรสหายแต่ละคน ในระหว่างที่มีมิตรสหายเล่าถึงสัมพันธ์ภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นให้กลุ่มฟังนั้น มิตรสหายท่านอื่น ๆ ก็ได้มีโอกาสบอกวิธีการแก้ปัญหา ชื่นชมและวิพากษ์วิจารณ์แก่กันและกัน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ปัญหาของเกือบทุกคน ที่เข้าร่วมกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชน จึงค่อนข้างคลี่คลายไปในทางที่ดี ส่วนใหญ่มิตรสหายที่ปฏิบัติกับตนเองมักจะมีหวังดี คอยช่วยเหลือกันและตักเตือนเมื่อมีปัญหา ประโยคที่ผู้วิจัยได้ยินบ่อยมากคือ “พวกเดียวกันต้องช่วยกันดี” ในส่วนของพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 4 อุตตรทศ ทศเบื่องซ้ายของมิตรสหาย ในบทบาทของมิตรสหายพึงปฏิบัติต่อกัน ลำดับสุดท้ายคือ นับถือตลอดถึงวงศ์ญาติของมิตร ที่ผลวิจัยออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า มิตรสหายของตนเองไม่รู้จักญาติของเรา เมื่อเจอกันจึงไม่ได้ทำความเคารพหรือทักทาย บางคนไม่ได้มาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวและญาติของเรา เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว มิตรสหายทั้ง 30 คน ได้แนะนำญาติให้มิตรสหายของตนเองรู้จักเมื่อเจอกัน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของมิตรสหายคนหนึ่งที่ว่า “นับถือตลอดถึงวงศ์ญาติของมิตรว่า “ถ้ารู้จักก็เคารพอยู่แล้ว”

5. ทศที่ 5 อูปริมทศ ทศเบื่องบนของพระสงฆ์

5.1 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 5 อูปริมทศ ทศเบื่องบนของพระสงฆ์ ในบทบาทของคฤหัสถ์พึงปฏิบัติต่อพระสงฆ์ สามารถเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรม 5 ประการ ได้ดังนี้

- 5.1.1 จะทำสิ่งใดก็ทำด้วยเมตตา
- 5.1.2 จะพูดสิ่งใดก็พูดด้วยเมตตา
- 5.1.3 ต้อนรับด้วยความเต็มใจ
- 5.1.4 จะคิดสิ่งใด ก็คิดด้วยเมตตาและอุปลักษณ์ด้วยปัจจัย 4

จากผลดังกล่าว ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ขณะที่ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้มีคฤหัสถ์และพระสงฆ์เข้าร่วมกิจกรรมด้วย เนื่องจากเวลาที่มีการเทศน์อยู่ในช่วงเวลา 18.00 น.-19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ก่อนเริ่มกิจกรรมคฤหัสถ์ได้ร่วมกันต้อนรับพระสงฆ์ ได้มีการพูดคุยสอบถามสาระทุกข์สุขดิบและถวายน้ำปานะแด่พระสงฆ์ เมื่อผู้วิจัยเทศน์จบ คฤหัสถ์ได้นิมนต์พระสงฆ์กลับวัด และได้ช่วยกันเก็บของ หลังจากจบขั้นตอนการให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แต่ละหมู่บ้าน ก่อนการเข้าพรรษาแล้ว ได้มีการเลือกคฤหัสถ์แบบเจาะจง จำนวน 24 คน เพื่อเข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทุกวันธรรมสวณะ ตลอดพรรษา จำนวน 12 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้คฤหัสถ์แต่ละคนได้เล่าถึงความสัมพันธ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างคฤหัสถ์กับพระสงฆ์ รวมถึงอธิบายวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละคน ในระหว่างที่คฤหัสถ์เล่าถึงสัมพันธ์ภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นให้กลุ่มฟังนั้น

คฤหัสถ์คนอื่น ๆ ก็ได้มีโอกาสบอกวิธีการแก้ปัญหา ชื่นชมและวิพากษ์วิจารณ์แก่กันและกัน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ปัญหาของเกือบทุกคนที่เข้าร่วมกระบวนการส่งเสริมสุขุมชนจึงค่อนข้างคลี่คลายไปในทางที่ดี ส่วนใหญ่คฤหัสถ์ที่เข้าร่วมกระบวนการมีความเคารพนับถือ และพูดจาด้วยความอ่อนน้อมต่อพระสงฆ์ ประโยคที่ผู้วิจัยได้ยินบ่อยมากคือ “เรานับถือศาสนาพุทธ ต้องเชื่อฟังคำสอนของพระสงฆ์” ซึ่งสังคมของชุมชนวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นสังคมที่นับถือศาสนาพุทธ ความเคารพนับถือพระสงฆ์และเข้าร่วมกิจกรรมของวัดทองนพคุณอยู่เสมอ ในส่วนของพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 5 อุปริมทศ ทศเบื่องบนของพระสงฆ์ ในบทบาทของคฤหัสถ์พึงปฏิบัติต่อพระสงฆ์ ลำดับสุดท้ายคือ จะคิดสิ่งใดก็คิดด้วยเมตตา และอุปถัมภ์ด้วยปัจจัย 4 ที่ผลวิจัยออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า คฤหัสถ์บางคนยังขาดเงินในการเลี้ยงชีพของตนเองอยู่ จึงไม่สามารถอุปถัมภ์ด้วยปัจจัย 4 เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว คฤหัสถ์ทั้ง 24 คน สนับสนุนด้วยร่างกายอย่างเต็มที่ต่อกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับวัด ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของคฤหัสถ์คนหนึ่งซึ่งพูดถึง อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย 4 ว่า “มาช่วยงานวัดก็เท่ากับมาทำบุญเหมือนกัน”

5.2 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 5 อุปริมทศ ทศเบื่องบนของพระสงฆ์ ในบทบาทของพระสงฆ์พึงปฏิบัติต่อคฤหัสถ์ สามารถเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรม 6 ประการ ได้ดังนี้

5.2.1 ห้ามปรามจากความชั่ว

5.2.2 ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้งและสอนวิธีดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ

ความเจริญ

5.2.3 ฟังปฏิบัติด้วยความปรารถนาดีและให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง

5.2.4 ให้ตั้งอยู่ในความดี

จากผลดังกล่าว ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ขณะที่ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งเสริมสุขุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้มีพระสงฆ์และคฤหัสถ์เข้าร่วมกิจกรรมด้วย เนื่องจากเวลาที่มีการเทศน์อยู่ในช่วงเวลา 18.00 น.-19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ก่อนเริ่มกิจกรรมได้มีการพบปะพูดคุยกันระหว่างพระภิกษุสงฆ์กับคฤหัสถ์ที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างวัดและชุมชน ในขณะที่เจ้าอาวาสวัดทองนพคุณเป็นพระภิกษุที่ได้รับการยอมรับและชื่นชมของชุมชน ได้มีการพูดคุยกับประชาชนอย่างเป็นกันเอง มีการพูดคุยซักถามสารทุกข์สุกดิบ ให้ความเป็นกันเอง และเมื่อเริ่มเทศนาทุกคนก็ตั้งใจฟังเป็นอย่างดี เมื่อผู้วิจัยเทศน์จบพระสงฆ์ได้มีการเลี้ยงอาหารแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน หลังจากจบขั้นตอนการให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งเสริมสุขุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แต่ละหมู่บ้าน ก่อนการเข้าพรรษาแล้ว ได้มีการเลือกพระสงฆ์แบบเจาะจง จำนวน 6 รูป เพื่อเข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทุกวันธรรมสวนะ ตลอดพรรษา จำนวน 12 ครั้ง แต่พระสงฆ์ทั้ง 6 รูปไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการได้ทุกครั้ง เหลือแต่ผู้วิจัยรูปเดียวเท่านั้น เนื่องจากผู้วิจัยเป็นพระผู้น้อยจึงไม่สามารถชวนพระสงฆ์รูปอื่นเข้าร่วมกระบวนการได้ทุกครั้ง

6. ทิศที่ 6 เหนือทิศ ทิศเบื้องล่างของนายจ้างลูกจ้าง

6.1 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทิศที่ 6 เหนือทิศ ทิศเบื้องล่างของลูกจ้าง ในบทบาทของนายจ้างพึงปฏิบัติต่อลูกจ้าง สามารถเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรม 5 ประการ ได้ดังนี้

6.1.1 ให้มีวันหยุดและพักผ่อนหย่อนใจตามโอกาสอันควร

6.1.2 จัดการงานให้ทำตามกำลังความสามารถ

6.1.3 จัดสวัสดิการดีมีช่วยรักษาพยาบาลในยามเจ็บไข้และได้ของแปลก ๆ

พิเศษมากที่แบ่งปันให้

6.1.4 ให้ค่าจ้างรางวัลสมควรแก่งานและ ความเป็นอยู่

จากผลดังกล่าว ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ขณะที่ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องหลักทิศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้มีนายจ้างและลูกจ้างเข้าร่วมกิจกรรมด้วย เนื่องจากเวลาที่มีการเทศน์อยู่ในช่วงเวลา 18.00 น.-19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ก่อนเริ่มกิจกรรมได้มีการพูดคุยกัน เมื่อผู้วิจัยเทศน์จบ ได้มีการรับประทานอาหารร่วมกันและช่วยกันเก็บของ หลังจากจบขั้นตอนการให้ความรู้เรื่องหลักทิศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แต่ละหมู่บ้าน ก่อนการเข้าพรรษาแล้ว ได้มีการเลือกนายจ้างแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เพื่อเข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทุกวันธรรมสวนะ ตลอดพรรษา จำนวน 12 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้นายจ้างแต่ละคนได้เล่าถึงความสัมพันธ์และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง รวมถึงอธิบายวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละคน ในระหว่างที่นายจ้างเล่าถึงสัมพันธ์ภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นให้กลุ่มฟังนั้น นายจ้างคนอื่น ๆ ก็ได้มีโอกาสบอกวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งชมและวิพากษ์วิจารณ์ แก่กันและกัน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทิศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ปัญหาของเกือบทุกคนที่เข้าร่วมกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนจึงค่อนข้างคลี่คลายไปในทางที่ดี ส่วนใหญ่นายจ้างที่เข้าร่วมกระบวนการมีการแบ่งงานให้ลูกจ้างตามความเหมาะสม และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อลูกจ้างของตน โดยการให้โบนัสปีละ 1 ครั้ง ดูแลเมื่อเจ็บป่วยจากการทำงานและมีการเลี้ยงอาหารรวมไปถึงเครื่องดื่มบ้างเป็นครั้งคราว

6.2 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทิศที่ 6 เหนือทิศ ทิศเบื้องล่างของลูกจ้าง ในบทบาทของลูกจ้างพึงปฏิบัติต่อนายจ้าง สามารถเรียงลำดับการปฏิบัติตามหลักธรรม 5 ประการ ได้ดังนี้

6.2.1 เลิกงานทีหลัง

6.2.2 เริ่มทำงานก่อน

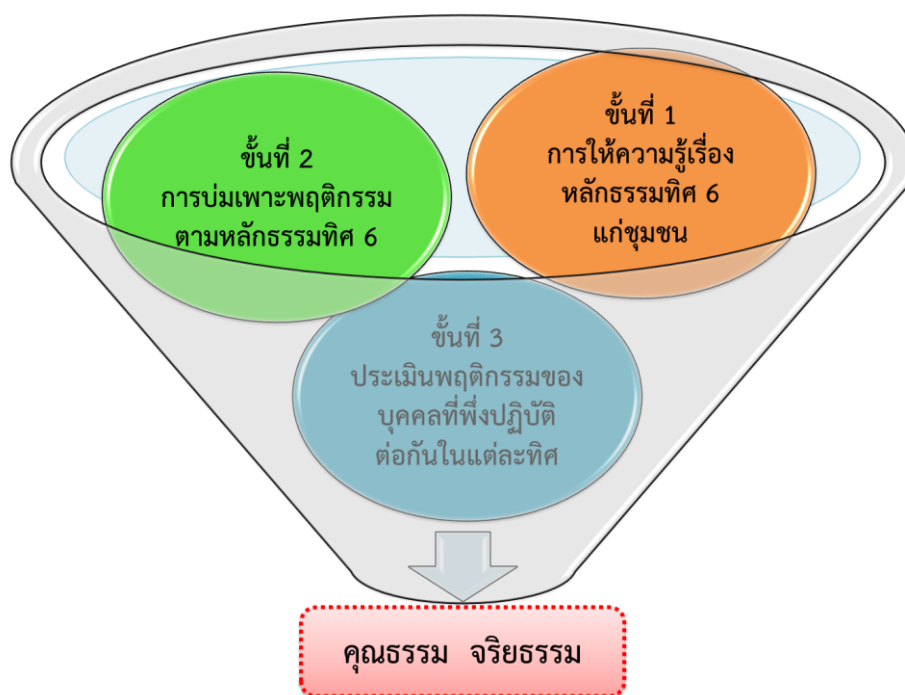
6.2.3 ทำการงานให้เรียบร้อยและดียิ่งขึ้นและนำความดีของนายไปเผยแพร่

6.2.4 เอาแต่ของที่นายให้

จากผลดังกล่าว ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ขณะที่ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เรื่องหลักทิศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้มีลูกจ้างและนายจ้างเข้าร่วมกิจกรรมด้วย เนื่องจากเวลาที่มีการเทศน์อยู่ในช่วงเวลา 18.00 น.-19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ก่อนเริ่มกิจกรรมได้มีการพูดคุยกัน เมื่อผู้วิจัยเทศน์จบ

ได้มีการรับประทานอาหารร่วมกันและช่วยกันเก็บของ หลังจากจบขั้นตอนการให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แต่ละหมู่บ้าน ก่อนการเข้าพรรษาแล้ว ได้มีการเลือกลูกจ้างแบบเจาะจง จำนวน 20 คน เพื่อเข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ทุกวันธรรมสวนะ ตลอดพรรษา จำนวน 12 ครั้ง โดยผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ลูกจ้างแต่ละคนได้เล่าถึงความสัมพันธ์และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างลูกจ้างกับนายจ้าง รวมถึงอธิบายวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละคน ในระหว่างที่ลูกจ้างเล่าถึงสัมพันธ์ภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นให้กลุ่มฟังนั้น ลูกจ้างคนอื่น ๆ ก็ได้มีโอกาสบอกวิธีการแก้ปัญหา ชื่นชมและวิพากษ์วิจารณ์แก่กันและกัน เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ปัญหาของเกือบทุกคนที่เข้าร่วมกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนจึงค่อนข้างคลี่คลายไปในทางที่ดี ส่วนใหญ่ลูกจ้างที่เข้าร่วมกระบวนการมีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา และพัฒนาฝีมือการทำงานของตนเองอยู่ตลอดเวลา ในส่วนของพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติต่อกันตามหลักทศที่ 6 เหนือมิตติ ทิศเบื้องล่างของลูกจ้าง ในบทบาทของลูกจ้างพึงปฏิบัติต่อนายจ้าง ลำดับสุดท้ายคือ เอาแต่ของที่นายให้ ที่ผลวิจัยออกมาเช่นนี้ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า ในบางครั้งที่ลูกจ้างเอาสิ่งของจากที่ทำงานกลับบ้าน เนื่องจากสิ่งของบางอย่างไม่มีประโยชน์ต่อที่ทำงานแล้ว จึงเอากลับมาโดยไม่ได้ขออนุญาต เมื่อเข้าขั้นตอนการบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 ครบ 12 ครั้งแล้ว ลูกจ้างทั้ง 20 คน ถ้าเอาของจากที่ทำงานกลับบ้าน ก็จะขออนุญาตนายจ้างก่อน ถึงแม้สิ่งของนั้นจะไม่มีประโยชน์ต่อที่ทำงานแล้วก็ตาม ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของลูกจ้างคนหนึ่งที่ถูกตักเตือน เอาแต่ของที่นายให้ว่า “จะเอาของเขาไป ก็ต้องบอกเขาก่อน”

ขั้นที่ 3 ประเมินพฤติกรรมของบุคคลที่พึงปฏิบัติต่อกันในแต่ละทิศ จากผลการวิจัยขั้นตอนการส่งธรรมะสู่ชุมชนเป็นขั้นตอนที่ก่อให้เกิดการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้สมาชิกของแต่ละทิศมีบทบาทต่อกันและกันไปในทางที่ดีขึ้น และเป็นไปตามหลักทศ 6 ตามหลักพระพุทธศาสนา

ภาพที่ 4.1 กระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

จากภาพที่ 4.1 ผู้วิจัยได้สร้างกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ไว้ 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 การให้ความรู้เรื่องหลักทศ 6 แก่ชุมชน โดยการเทศน์ตามรูปแบบส่งธรรมะสู่ชุมชน แต่ละหมู่บ้านก่อนการเข้าพรรษา

ขั้นที่ 2 การบ่มเพาะพฤติกรรมตามหลักทศ 6 โดยผ่านกระบวนการสะท้อนคิดและการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม ตามแบบการให้คำปรึกษาเชิงพุทธ ซึ่งมีการติดตามการปฏิบัติตามหลักทศ 6 ทุกวันธรรมสวนะ ตลอดพรรษา และสัมภาษณ์พฤติกรรมตามบทบาทหลักทศ 6

ขั้นที่ 3 ประเมินพฤติกรรมของบุคคลที่ฟังปฏิบัติต่อกันในแต่ละทิศ โดยสอบถามเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมจากพฤติกรรมของบุคคลที่ฟังปฏิบัติต่อกันตามหลักทศ 6

สรุปได้ว่ากระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักทศ 6 ในแต่ละบทบาทของแต่ละทิศมีการเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อกัน และมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและเป็นระเบียบ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

หลังจากดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชน ผู้วิจัยดำเนินการประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ
ทิศที่ 1 ปุรัถิมทิศ ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ บิดามารดา				
- บิดามารดาฟังปฏิบัติต่อบุตรธิดา	3.60	0.70	มาก	
- บุตรธิดาฟังปฏิบัติต่อบิดามารดา	4.19	0.75	มาก	
ภาพรวม	3.89	0.72	มาก	5
ทิศที่ 2 ทักขินทิศ ทิศเบื้องขวา ได้แก่ ครูอาจารย์				
- ครูอาจารย์ฟังปฏิบัติต่อศิษย์	4.14	0.68	มาก	
- ศิษย์ฟังปฏิบัติต่อครูอาจารย์	4.16	0.76	มาก	
ภาพรวม	4.15	0.72	มาก	1

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ
ทศที่ 3 ปัจฉิมทศ ทศเบื้องหลัง ได้แก่ สามีภรรยา				
- สามีพึงปฏิบัติต่อภรรยา	3.92	0.69	มาก	
- ภรรยาพึงปฏิบัติต่อสามี	3.54	0.69	มาก	
ภาพรวม	3.73	0.69	มาก	6
ทศที่ 4 อุตตรทศ ทศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตรสหาย				
- มิตรสหายพึงปฏิบัติต่อมิตรสหาย	4.09	0.75	มาก	
- มิตรสหายพึงปฏิบัติต่อกัน	4.04	0.75	มาก	
ภาพรวม	4.06	0.75	มาก	3
ทศที่ 5 อุปริมทศ ทศเบื้องบน ได้แก่ พระสงฆ์				
- คฤหัสถ์พึงปฏิบัติต่อพระสงฆ์	4.25	0.72	มาก	
- พระสงฆ์พึงปฏิบัติต่อคฤหัสถ์	3.98	0.69	มาก	
ภาพรวม	4.11	0.70	มาก	2
ทศที่ 6 เหมฐิมทศ ทศเบื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้าง				
- นายจ้างพึงปฏิบัติต่อลูกจ้าง	3.95	0.73	มาก	
- ลูกจ้างพึงปฏิบัติต่อนายจ้าง	3.94	0.71	มาก	
ภาพรวม	3.94	0.66	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.98	0.70	มาก	

จากตารางที่ 4.2 การประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่อยู่ในลำดับแรกได้แก่ ทศที่ 2 ทักขิมทศ ทศเบื้องขวา ได้แก่ ครูอาจารย์ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.72) ทศที่ 5 อุปริมทศ ทศเบื้องบน ได้แก่ พระสงฆ์ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.70) ทศที่ 4 อุตตรทศ ทศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตรสหาย ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.75) ทศที่ 6 เหมฐิมทศ ทศเบื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้าง ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.66) ทศที่ 1 ปุรัตถิมทศ ทศเบื้องหน้า ได้แก่ บิดามารดา ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.72) และทศที่ 3 ปัจฉิมทศ ทศเบื้องหลัง ได้แก่ สามีภรรยา ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามทิศที่ 1 ปุรัตถิมทิศ ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ บิดามารดา

ทิศที่ 1 ปุรัตถิมทิศ ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ บิดามารดา	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
บิดามารดาพึงปฏิบัติต่อบุตรธิดา				
1. ห้ามปรามจากความชั่ว	4.26	0.75	มากที่สุด	1
2. ให้ตั้งอยู่ในความดี	3.83	0.69	มาก	3
3. ให้ศึกษาศิลปวิทยา	3.58	0.76	มาก	4
4. หาคู่ครองที่สมควรให้	2.46	0.56	ปานกลาง	5
5. มอบทรัพย์สมบัติให้ในโอกาสอันสมควร	3.90	0.72	มาก	2
ภาพรวม	3.60	0.70	มาก	
บุตรธิดาพึงปฏิบัติต่อบิดามารดา				
1. ท่านเลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบ	4.61	0.65	มากที่สุด	1
2. ช่วยทำกิจของท่าน	4.18	0.73	มาก	3
3. ดำรงวงศ์สกุล	3.58	0.63	มาก	5
4. ประพฤติตนให้เหมาะสมกับความเป็นทายาท	4.11	0.87	มาก	4
5. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้วทำบุญอุทิศให้ท่าน	4.49	0.87	มากที่สุด	2
ภาพรวม	4.19	0.75	มาก	
เฉลี่ยรวม	3.89	0.72	มาก	

จากตารางที่ 4.3 การประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ทิศที่ 1 ปุรัตถิมทิศ ทิศเบื้องหน้าของบิดามารดา พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับบิดามารดาพึงปฏิบัติต่อบุตรธิดา พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.70) พิจารณาแต่ละข้อพบว่าข้อที่อยู่ในลำดับแรกคือ ห้ามปรามจากความชั่ว มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.75) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้ายคือ หาคู่ครองที่สมควรให้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 0.56) และพิจารณาเกี่ยวกับบุตรธิดาพึงปฏิบัติต่อบิดามารดา พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.75) พิจารณาแต่ละข้อพบว่าข้อที่อยู่ในลำดับแรกคือ ท่านเลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.65) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้ายคือ ดำรงวงศ์สกุล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.63)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามทิศที่ 2 ทักขิมทิศ ทิศเบื้องขวา ได้แก่ ครูอาจารย์

ทิศที่ 2 ทักขิมทิศ ทิศเบื้องขวา ได้แก่ ครูอาจารย์	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
ครูอาจารย์พึงปฏิบัติต่อศิษย์				
1. ฝึกฝนแนะนำให้เป็นคนดี	3.96	0.69	มาก	3
2. สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง	3.90	0.70	มาก	5
3. สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง	4.24	0.74	มากที่สุด	2
4. ยกย่องให้ปรากฏในหมู่เพื่อน	3.91	0.68	มาก	4
5. สอนให้ศิษย์ปฏิบัติได้จริง นำวิชาไปเลี้ยงชีพ	4.67	0.60	มากที่สุด	1
ภาพรวม	4.14	0.68	มาก	
ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูอาจารย์				
1. ลูกต้อนรับแสดงความเคารพ	4.63	0.86	มากที่สุด	1
2. เข้าไปหา	4.36	0.75	มากที่สุด	2
3. ใฝ่ใจเรียน	4.21	0.81	มากที่สุด	3
4. ประนินบัติ	3.88	0.65	มาก	5
5. เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ	3.90	0.68	มาก	4
ภาพรวม	4.16	0.76	มาก	
เฉลี่ยรวม	4.15	0.72	มาก	

จากตารางที่ 4.4 การประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ทิศที่ 2 ทักขิมทิศ ทิศเบื้องขวา ได้แก่ ครูอาจารย์ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับครูอาจารย์พึงปฏิบัติต่อศิษย์ พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.68) พิจารณาแต่ละข้อพบว่าข้อที่อยู่ในลำดับแรกคือ สอนให้ศิษย์ปฏิบัติได้จริง นำวิชาไปเลี้ยงชีพ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.60) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้ายคือ สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.70) และพิจารณาเกี่ยวกับศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูอาจารย์ พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.76) พิจารณาแต่ละข้อพบว่าข้อที่อยู่ในลำดับแรกคือ ลูกต้อนรับแสดงความเคารพ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.86) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้ายคือ ประนินบัติ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.65)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามทศที่ 3 ปัจฉิมทศ ทศเบื้องหลัง ได้แก่ สามิภรรยา

ทศที่ 3 ปัจฉิมทศ ทศเบื้องหลัง ได้แก่ สามิภรรยา	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
สามิพึงปฏิบัติต่อภรรยา				
1. ยกย่องสมฐานะภรรยา	2.49	0.63	น้อย	5
2. ไม่ดูหมิ่น	3.93	0.69	มาก	4
3. ไม่นอกใจ	4.27	0.74	มากที่สุด	2
4. มอบความเป็นใหญ่ในงานบ้านให้	4.67	0.60	มากที่สุด	1
5. หาเครื่องประดับมาให้เป็นของขวัญตามโอกาส	4.27	0.78	มากที่สุด	3
ภาพรวม	3.92	0.69	มาก	
ภรรยาพึงปฏิบัติต่อสามิ				
1. จัดงานบ้านให้เรียบร้อย	3.90	0.70	มาก	2
2. สงเคราะห์ญาติมิตรทั้งสองฝ่ายด้วยดี	2.41	0.55	น้อย	5
3. ไม่นอกใจ	3.56	0.75	มาก	4
4. รักษาสมบัติที่หามาได้	3.91	0.69	มาก	1
5. ขยันไม่เกียจคร้านในงานทั้งปวง	3.90	0.72	มาก	3
ภาพรวม	3.54	0.69	มาก	
เฉลี่ยรวม	3.73	0.69	มาก	

จากตารางที่ 4.5 การประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ทศที่ 3 ปัจฉิมทศ ทศเบื้องหลัง ได้แก่ สามิภรรยา พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับสามิพึงปฏิบัติต่อภรรยา พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.69) พิจารณาแต่ละข้อพบว่าข้อที่อยู่ในลำดับแรกคือ มอบความเป็นใหญ่ในงานบ้านให้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.60) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้ายคือ ยกย่องสมฐานะภรรยา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$, S.D. = 0.63) และพิจารณาเกี่ยวกับภรรยาพึงปฏิบัติต่อสามิ พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.69) พิจารณาแต่ละข้อพบว่าข้อที่อยู่ในลำดับแรกคือ รักษาสมบัติที่หามาได้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.69) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้ายคือ สงเคราะห์ญาติมิตรทั้งสองฝ่ายด้วยดี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.55)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามทิศที่ 4 อุตตรทิศ ทิศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตรสหาย

ทิศที่ 4 อุตตรทิศ ทิศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตรสหาย	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
มิตรสหายพึงปฏิบัติต่อมิตรสหาย				
1. เผื่อแผ่แบ่งปัน	3.91	0.69	มาก	4
2. พุดจามีน้ำใจ	4.29	0.75	มากที่สุด	1
3. ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	4.08	0.85	มาก	3
4. มีตนเสมอร่วมสุขร่วมทุกข์ด้วย	3.90	0.70	มาก	5
5. ซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน	4.28	0.77	มากที่สุด	2
ภาพรวม	4.09	0.75	มาก	
มิตรสหายพึงปฏิบัติต่อกัน				
1. เมื่อเพื่อนประมาทช่วยรักษาป้องกัน	3.90	0.70	มาก	4
2. เมื่อเพื่อนประมาทช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของเพื่อน	4.29	0.75	มากที่สุด	2
3. ในคราวมีภัย เป็นที่พึ่งได้	3.92	0.68	มาก	3
4. ไม่ละทิ้งในยามทุกข์ยาก	4.52	0.86	มากที่สุด	1
5. นับถือตลอดถึงวงศ์ญาติของมิตร	3.58	0.75	มาก	5
ภาพรวม	4.04	0.75	มาก	
เฉลี่ยรวม	4.06	0.75	มาก	

จากตารางที่ 4.6 การประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ทิศที่ 4 อุตตรทิศ ทิศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตรสหาย พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับมิตรสหายพึงปฏิบัติต่อมิตรสหาย พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.75) พิจารณาแต่ละข้อพบว่าข้อที่อยู่ในลำดับแรกคือ พุดจามีน้ำใจ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.75) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้ายคือ มีตนเสมอร่วมสุขร่วมทุกข์ด้วย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.70) และพิจารณาเกี่ยวกับมิตรสหายพึงปฏิบัติต่อกัน พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.75) พิจารณาแต่ละข้อพบว่าข้อที่อยู่ในลำดับแรกคือ ไม่ละทิ้งในยามทุกข์ยาก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.86) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้ายคือ นับถือตลอดถึงวงศ์ญาติของมิตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.75)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามทศที่ 5 อุปริมทิส ทศเบื่องบน ได้แก่ พระสงฆ์

ทศที่ 5 อุปริมทิส ทศเบื่องบน ได้แก่ พระสงฆ์	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
คฤหัสถ์พึงปฏิบัติต่อพระสงฆ์				
1. จะทำสิ่งใดก็ทำด้วยเมตตา	4.67	0.60	มากที่สุด	1
2. จะพูดสิ่งใดก็พูดด้วยเมตตา	4.50	0.88	มากที่สุด	2
3. จะคิดสิ่งใด ก็คิดด้วยเมตตา	3.92	0.68	มาก	4
4. ต้อนรับด้วยความเต็มใจ	4.23	0.75	มากที่สุด	3
5. อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย 4	3.89	0.68	มาก	5
ภาพรวม	4.25	0.72	มากที่สุด	
พระสงฆ์พึงปฏิบัติต่อคฤหัสถ์				
1. ห้ามปรามจากความชั่ว	4.64	0.63	มากที่สุด	1
2. ให้ตั้งอยู่ในความดี	3.57	0.75	มาก	6
3. พึงปฏิบัติด้วยความปรารถนาดี	3.91	0.69	มาก	4
4. ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง	3.89	0.64	มาก	5
5. ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง	3.92	0.68	มาก	3
6. สอนวิธีดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ	3.95	0.63	มาก	2
ภาพรวม	3.98	0.69	มาก	
เฉลี่ยรวม	4.11	0.70	มาก	

จากตารางที่ 4.7 การประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ทศที่ 5 อุปริมทิส ทศเบื่องบน ได้แก่ พระสงฆ์ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับคฤหัสถ์พึงปฏิบัติต่อพระสงฆ์ พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.75) พิจารณาแต่ละข้อพบว่าข้อที่อยู่ในลำดับแรกคือ จะทำสิ่งใดก็ทำด้วยเมตตา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.60) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้ายคือ อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย 4 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.68) และพิจารณาเกี่ยวกับพระสงฆ์พึงปฏิบัติต่อคฤหัสถ์ พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.69) พิจารณาแต่ละข้อพบว่าข้อที่อยู่ในลำดับแรกคือ ห้ามปรามจากความชั่ว มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.63) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้ายคือ ให้ตั้งอยู่ในความดี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.75)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามทศที่ 6 เภฏฐิมทศ ทศเบื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้าง

ทศที่ 6 เภฏฐิมทศ ทศเบื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้าง	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
นายจ้างพึงปฏิบัติต่อลูกจ้าง				
1. จัดการงานให้ทำตามกำลังความสามารถ	3.93	0.71	มาก	2
2. ให้ค่าจ้างรางวัลสมควรแก่งานและความเป็นอยู่	3.57	0.75	มาก	5
3. จัดสวัสดิการดีมีช่วยรักษาพยาบาลในยามเจ็บไข้	3.92	0.68	มาก	3
4. ได้ของแปลกๆ พิเศษมา ก็แบ่งปันให้	3.90	0.61	มาก	4
5. ให้มีวันหยุดและพักผ่อนหย่อนใจตามโอกาสอันควร	4.42	0.68	มากที่สุด	1
ภาพรวม	3.95	0.73	มาก	
ลูกจ้างพึงปฏิบัติต่อนายจ้าง				
1. เริ่มทำงานก่อน	3.92	0.68	มาก	2
2. เลิกงานทีหลัง	4.41	0.68	มากที่สุด	1
3. เอาแต่ของที่นายให้	3.57	0.75	มาก	5
4. ทำการงานให้เรียบร้อยและดียิ่งขึ้น	3.91	0.69	มาก	3
5. นำความดีของนายไปเผยแพร่	3.90	0.63	มาก	4
ภาพรวม	3.94	0.71	มาก	
เฉลี่ยรวม	3.94	0.66	มาก	

จากตารางที่ 4.8 การประเมินการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ทศที่ 6 เภฏฐิมทศ ทศเบื้องล่าง ได้แก่ ลูกจ้าง พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับนายจ้างพึงปฏิบัติต่อลูกจ้าง พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.73) พิจารณาแต่ละข้อพบว่าข้อที่อยู่ในลำดับแรกคือ ให้มีวันหยุดและพักผ่อนหย่อนใจตามโอกาสอันควร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.68) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้ายคือ ให้ค่าจ้างรางวัลสมควรแก่งานและความเป็นอยู่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.75) และพิจารณาเกี่ยวกับลูกจ้างพึงปฏิบัติต่อนายจ้าง พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.71) พิจารณาแต่ละข้อพบว่าข้อที่อยู่ในลำดับแรกคือ เลิกงานทีหลัง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.68) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้ายคือ เอาแต่ของที่นายให้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.75)

ตอนที่ 3 ผลการเสนอแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะสู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

1. ผลการสัมภาษณ์ตามบทบาทหลักทศที่ 1

ผลการสัมภาษณ์พฤติกรรมตามบทบาทหลักทศที่ 1 ปุริตถิมทศ ทิศเบื้องหน้าของบิดามารดา พบว่า พฤติกรรมทั่วไปของบิดามารดาที่มีต่อบุตรธิดา ส่วนใหญ่พูดคุยกับบุตรธิดา รักบุตรธิดา ทุกคนเท่า ๆ กัน ร่วมรับประทานอาหารเข้ากับบุตรธิดาทุกวัน คอยตักเตือนบุตรธิดาจากสาเหตุที่ชวนเล่นไม่รู้เวลา และจัดงานสังสรรค์ในบ้านพร้อมกับบุตรธิดาบ้างบางโอกาส ส่วนของพฤติกรรมทั่วไปของบุตรธิดาที่มีต่อบิดามารดา พบว่า พฤติกรรมทั่วไปของบุตรธิดาที่มีต่อบิดามารดา ส่วนใหญ่พูดคุยกับบิดามารดา ร่วมรับประทานอาหารเข้ากับบิดามารดาทุกวัน สนุกกับบิดามารดาเท่า ๆ กัน จัดงานสังสรรค์ในบ้านพร้อมกับบิดามารดาบ้างบางโอกาส และถูกบิดามารดาตักเตือนจากสาเหตุที่ชวนเล่นไม่รู้เวลา

2. ผลการสัมภาษณ์ตามบทบาทหลักทศที่ 2

ผลการสัมภาษณ์พฤติกรรมตามบทบาทหลักทศที่ 2 ทักขิมทศ ทิศเบื้องขวาของครูอาจารย์ พบว่า พฤติกรรมทั่วไปของที่ครูอาจารย์มีต่อศิษย์ ส่วนใหญ่บรรยายเนื้อหาพร้อมฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ศิษย์นำไปใช้ในการทำงานได้ ฝึกฝนแนะนำให้ศิษย์เป็นคนดี สอนศิษย์เพิ่มเติมเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาขณะบรรยาย สอนศิษย์จนสุดความสามารถ และชื่นชมเมื่อศิษย์ทำความดี ส่วนพฤติกรรมทั่วไปของศิษย์ที่มีต่อครูอาจารย์ ส่วนใหญ่ยื่นทำความเคารพเมื่อครูอาจารย์เดินผ่าน ปรีกษาเพื่อนเมื่อมีปัญหาขณะศึกษา จำนวน 3 คน อาสาเข้าไปช่วยเมื่อเห็นครูอาจารย์ถือของพะรุงพะรัง ถามครูอาจารย์เมื่อไม่เข้าใจขณะบรรยาย และเข้าไปอาสาช่วยเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์

3. ผลการสัมภาษณ์ตามบทบาทหลักทศที่ 3

ผลการสัมภาษณ์พฤติกรรมตามบทบาทหลักทศที่ 3 ปัจฉิมทศ ทิศเบื้องหลังของสามีภรรยา พบว่า พฤติกรรมทั่วไปพฤติกรรมทั่วไปของสามีที่มีต่อภรรยา ส่วนใหญ่ขยันหาทรัพย์สินมาใช้จ่ายในครอบครัว ยึดเหนี่ยวจิตใจภรรยาด้วยการไม่แสดงความเบื่อหน่ายรู้หน้าที่ สงเคราะห์ ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อญาติฝ่ายภรรยาตามความเหมาะสม ไม่เคยจับหญิงอื่นในทางซู้สาว และใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทองตามความเหมาะสม ส่วนพฤติกรรมทั่วไปของภรรยาที่มีต่อสามี ส่วนใหญ่ดูแล งานบ้านอย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง ยึดเหนี่ยวจิตใจภรรยาด้วยการรักษาบุคลิกภาพ รู้หน้าที่ สงเคราะห์ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อญาติฝ่ายสามีตามความเหมาะสม ไม่มีชายอื่นมาจีบในเชิงซู้สาวเมื่อมีสามีอยู่แล้ว และใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทองที่สามีหามาได้ตามความเหมาะสม

4. ผลการสัมภาษณ์ตามบทบาทหลักทศที่ 4

ผลการสัมภาษณ์พฤติกรรมตามบทบาทหลักทศที่ 4 อุตตรทศ ทิศเบื้องซ้ายของมิตรสหาย พบว่า พฤติกรรมทั่วไปพฤติกรรมทั่วไปที่พึงปฏิบัติต่อมิตรสหาย ส่วนใหญ่คบมิตรสหายเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พุดจาเป็นมิตรที่ดีต่อกันกับมิตรสหาย เมื่อตนเองเก็บเงินของมิตรสหายที่ทำตกไว้จะนำไปคืน ทำงานร่วมกันเพื่อเรียนรู้นิสัยของมิตรสหาย และช่วยเหลือมิตรสหายทุกครั้งที่มีปัญหา ส่วนพฤติกรรมทั่วไปพฤติกรรมทั่วไปที่มิตรสหายพึงปฏิบัติต่อกับมิตรสหาย ส่วนใหญ่ตักเตือนเมื่อประมาท

เข้ามาช่วยเหลือเมื่อมีภัย ช่วยเหลือได้ทุกครั้งที่เมื่อมีปัญหา เมื่อเจอบทของมิตรสหายจะเข้าไปทำ ความเคารพ และสืมนองไว้จะนำไปคืน

5. ผลการสัมภาษณ์ตามบทบาทหลักทศที่ 5

ผลการสัมภาษณ์พฤติกรรมตามบทบาทหลักทศที่ 5 อุปริมทศ ทศเบื้องบนของ พระสงฆ์ พบว่า พฤติกรรมทั่วไปของคฤหัสถ์ที่มีต่อพระสงฆ์ ส่วนใหญ่ศรัทธาในพระพุทธศาสนา เห็นว่า การศึกษาระดับ ป.ตรี-เอก สำหรับพระสงฆ์มีประโยชน์ ฟังพระสงฆ์เทศนาธรรมในวันเข้าพรรษา-วัน ออกพรรษา ทำบุญวันเกิดด้วยการถวายสังฆทานแด่พระสงฆ์ และใส่บาตรพระสงฆ์อาทิตย์ละครั้ง ส่วนพฤติกรรมทั่วไปของพระสงฆ์ที่มีต่อคฤหัสถ์ ส่วนใหญ่มอบสิ่งของแก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ สอนให้คฤหัสถ์รู้ถึงความถูกต้อง สอนหลักธรรมแก่ผู้ที่ไม่เคยฟัง และสอนให้คฤหัสถ์ดำเนินชีวิตอยู่ในศีลธรรม

6. ผลการสัมภาษณ์ตามบทบาทหลักทศที่ 6

ผลการสัมภาษณ์พฤติกรรมตามบทบาทหลักทศที่ 6 เภฏฐิมทศ ทศเบื้องล่างของ ลูกจ้างพบว่าพฤติกรรมทั่วไปของนายจ้างที่มีต่อลูกจ้าง ส่วนใหญ่แบ่งงานให้ลูกจ้างตามความสามารถ ให้โบนัสปีละ 1 ครั้ง หยุดงานตามเทศกาลวันสำคัญ ดูแลลูกจ้างเมื่อเจ็บป่วยจากการทำงาน และเมื่อไปเที่ยวจะซื้อของมาฝาก ส่วนพฤติกรรมทั่วไปของลูกจ้างมีต่อนายจ้างที่ ส่วนใหญ่ไม่ขโมยของ ในที่ทำงาน ฝึกฝนและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น ไม่นินทานายจ้าง ทำงานที่วางแผนไว้จนสำเร็จถึงแม้ จะเลยเวลาเลิกงาน และทำงานก่อนเวลา

สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามหลักทศ 6 โดยกระบวนการส่งธรรมะ สู่ชุมชนของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีคือ ประชาชนควรปฏิบัติตามหลักทศ 6 ในแต่ละ บทบาทของแต่ละทศ พบว่าทศทั้ง 6 ประกอบด้วย 1) บิดามารดา 2) ครูอาจารย์ 3) สามเณรภรรยา 4) มิตรสหาย 5) พระสงฆ์ และ 6) นายจ้างลูกจ้าง ซึ่งจะส่งผลให้มีพฤติกรรมในการเอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน และกัน มีคุณธรรมจริยธรรม ทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและเป็นระเบียบ